

Redaktør: M g r. I r g e n s. Medarbeidere: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.

„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren fru Vanberg privat 30487 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag „Akersveien 5 I, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun tirsdag kl. 3—4.

INNHold: Kampen om Skolen. — Den religiøse stilling i England. — Religion og naturvidenskap. — Fra og om det tredje Rike. — Spørsmål og Svar. — † Marie Nilsen, Hammerfest. — St. Vincensforeningens feriekoloni. — Hollandske katolikker på Norgesbesøk. — Herhjemme. — St. Olavs Forbund.

Kampen om Skolen.

Det har i våre dager stått en heftig kamp om skolen i mange land. Det kommer av at man på alle hold er klar over hvilken maktfaktor skolen er ved den innflytelse den utøver på den opvoksende slekt. Skolen gir ikke barna kunnskaper alene, den bidrar også i høi grad til å forme deres syn på livet og livets oppgaver. Av denne grunn søker Staten eller den politiske retning som har makten i det enkelte land å gjøre skolen til et redskap for sine synsmåter. Og Kirken på sin side forsømmer ikke å gjøre alt hvad der står i dens makt for gjen- nem skolen å gi barna en religiøs livsorientering som kan gjøre dem til gode og trofaste kristne.

I Tyskland pågår det nu en særlig voldsom kamp om skolen. Ved konkordatet mellom den Hellige Stol og det Tyske rike av 1933 var det ikke alene sikret og garantert katolsk religionsundervisning for de katolske elever i de offentlige skoler, men også fastslått at de katolske bekjennesskoler skulde opprettholdes og opprettes der hvor et tilstrekkelig stort antall foreldre ønsket det. Den tendens som siden har preget utviklingen i Tyskland i katolskfiendtlig retning, har naturligvis ikke undlatt å rette sine angrep mot den katolske skole. For ikke å komme i strid med konkordatets ordlyd har man istedenfor ved ytre vold å stenge disse skoler i stor utstrekning gått til å arrangere skoleavstemninger. Disse var så vel «arrangert» at de i helt katolske egne har gitt et overveldende flertall mot de katolske skoler. Utenfor Tyskland ialfall er det vel ikke mange som tror at disse avstemninger har

foregått i full frihet, til eks. med slike garantier og forholdsregler som vi bruker i Norge ved politiske valg og avstemninger. Det fortelles at i et valg-sogn var konvoluttene tydelig nummerert, så myndighetene med største letthet kunde kontrollere avstemningen. Men det katolske Tyskland er nu så knektet at det — uten presse, uten politisk autorisert talerør — har meget vanskelig for å organisere noen motstand mot slike underfundige overgrep.

Den strid som nu utkjempes i Tyskland mellom kristendom og ny-hedenskap eller statsreligion, og som raser med særlig heftighet på skolefronten, bør av alle katolikker utenfor Tyskland følges med den største oppmerksomhet, og med våre bønner må vi av all makt understøtte våre tyske trosfeller i denne trengselstid.

Men denne kamp på skolefronten burde endelig åpne våre øine for betydningen av katolsk skole for katolske barn. Det er nok så at mange hensyn kan gjøre sig gjeldende ved valg av skole for våre barn, men samtidig må det stå klart for alle katolske foreldre at uten katolsk skole er det praktisk talt umulig å sikre barna en virkelig katolsk oppdragelse. Så lenge barna er ganske små, kan de helt og holdent ledes av foreldrene. Men såsnart de kommer i skolealderen vil andres innflytelse gjøre sig gjeldende. Lærere, lærerbøker og kammerater og ikke minst skolens ånd vil uvegerlig farve barnas syn. Receptive som de er, vil barna bevisst og ubevisst suge inn den atmo-

sfære som omgir dem. Og selv om hjemmet er aldri så katolsk, er det overveiende sannsynlig at det katolske livssyn vil avblekes og den katolske livsførsel bli svekket når barna går på ikke-katolsk skole. Kan hende noen barn av motsigelseslyst konsekvent vil reagere mot sitt miljø innflytelse. Men dette som etter pubertetsalderen kan være både naturlig og temmelig almindelig, vil kun inntreffe meget sjelden i den egentlige barnealder. I den alder er de fleste skolebarn uhyre engstelig for å være anderledes enn de andre og deres sinn er som et blødt voks hvor fremmed innflytelse setter tydelig og varig preg.

At den katolske skole har sine mangler og sine åpenbare svakheter sammenlignet med den offentlige skole som nyter godt av kommunal eller statsstøtte, det er en sak enhver kan forstå. Men at den katolske skole også byr på reelle fordeler rent tek-

nisk sett, idet det ringe elevtall gir leilighet til en ganske anderledes individuell undervisning, det er en kjennsgjerning som heller ikke bør oversees i denne sammenheng.

Men hovedsaken må for katolske foreldre være den å sikre sine barn en harmonisk og komplett katolsk oppdragelse og da kommer man ikke utenom den katolske skole, iethvertfall for det alderstrin som svarer til det man i den offentlige skole kaller barneskolen — d. v. s. de første 7 skoleår. Ansvarsbevisste katolske foreldre må se denne sannhet i øinene og må følgelig være rede endog til å bringe store ofre for å få sine barn på katolsk skole, slik som noen gjør som bor langt fra katolsk kirke og skole og derfor sender sine barn hjemmefra til St. Josephs Institutt i Oslo for å skaffe dem den uvurderlige vinning for det nærværende og det tilkommende liv, som katolsk skolegang innebærer.

Den religiøse stilling i England.

De store kroningsfestligheter i London har gjort hele verden oppmerksom på det faktum at England danner kjernen i det uhyre store og verdensomspennende britiske imperium. I alle land har pressen bragt spaltelange beretninger om Storbritannias historiske utvikling og dets politiske og sosiale struktur samt drøftet landets kulturelle liv. Derimot har man hørt mindre eller rettere sagt svært lite om dets religiøse og kirkelige forhold skjønt man skulde tro at en så religiøs-preget foreteelse som kongens salvelse i sin egenskap av «Defensor Fidei», en titel den engelske konge fører, kunde gi anledning nok. Den katolske verdenspresse har dog dannet en undtagelse og søkt å forme et bilde av den religiøse stilling i England av idag, hvortil de har hatt en god støtte i den nylig utkomne 100 årgang av landets katolske årbok «Catholic Directory».

Altså: hvorledes ser det moderne Englands religiøse og kirkelige ansikt ut? Formelt er det fremdeles den anglikanske statskirke som leder det engelske folks religiøse liv. Etter antallet på sine medlemmer og sin ytre organisasjons styrke har også «Church of England» en overlegen stilling som imidlertid ikke står i forhold til dens indre kraft og dens innflytelse på menigmann. Man må med beklagelse fastslå at anglikanismen nu representerer en tilbakegang i troskraft og kirkeinteresse, og at de ledende innenfor statskirken står hjelpeløse overfor dette faktum og heller ikke søker for alvor å foreta sig noe effektivt imot det. Det anglikanske presteskap innrømmer åpent at det religiøse liv er i forfall — således erklærte biskopen av

Durham for noen måneder siden: «I vår tid er arbeiderstanden her i England religiøs likegyldig, borgerskapet fremmed for religionen, middelstanden sentimental agnostisk, d. v. s. søkende full av lengsel etter religion. De intellektuelle er gjennomgående antikristelige og de rike her som overalt ellers korrupte og materialistiske. Som nasjon lever vi på en arvet kapital av kristen moral som imidlertid smelter mer og mer inn». For to år siden skrev mr. Evans Spicer i «Times», at kun 20 pct. av den engelske kirkes medlemmer kom engang imellem til gudstjenestene og kun 2 millioner av 40 millioner kommunisterte. Den unge generasjon hengav sig med forkjærlighet til agnostisismen. Hist og her viste der sig synlige tegn på at man lengter etter en religion og mange åndelig-interesserte mennesker har tatt dette som tegn på en oppvåkning - men etter menneskelig syn kan der neppe komme til å utgå noen vekkelse fra den anglikanske kirke, ti innenfor dens rekker driver de modernistiske og humanitære idéer av full kraft på med sitt ødeleggelsesverk. Symptomatisk er således den anglikanske teologis grand old man, prof. dr. Majors arbeid for en overkonfesjonell kirke i hvilken alle skal ha hjemstavsrett: kvækere, anglikanere, metodister, katolikker o. s. v. Denne kirke skal ikke rumme noen dogmatisk forpliktelse — «credo» skal således erstattes av «amo», d. v. s.: i den overkonfesjonelle kirke skal vi ikke bekjenne: «jeg tror på en Gud», men «jeg elsker en Gud».

Og hvad den del av den anglikanske geistlighet angår som holder fast ved den tradisjonelle kristendom og dens grunnsannheter, så ser den meget

pessimistisk på statskirkens fornyelsesevne innad. Flere av disse prester har vendt sig til den katolske Kirke og i løpet av de siste 25 år har ikke mindre enn 322 av dem konvertert. De mere fryktomme, som av familiehensyn eller økonomiske grunner ikke har kunnet beslutte sig til å ta det avgjørende skritt, har forsøkt og forsøker å skape et modus vivendi, idet de i motsetning til den offisielle kirkelige ledelse, støtter sig til Tridentinerkonciliet avgjørelser og søker å forkynne en uforfalsket kristen lære.

*

Overfor dette nokså splittede billede av den anglikanske kirke, står så den engelske katolisisme slik som den nyeste utgave av «Catholic Directory» tegner det. Og det kan ikke nektes at det ser adskillig lysere ut. Den første «Catholic Directory» som utkom i 1838 kun ni år etter ophevelsen av de anti-katolske særlover, angir det samlede antall på katolikker i England og Wales til mindre enn $\frac{1}{2}$ million med 433 katolske prester og kun noen få dusin kirker og kapeller, og 4 ordenshus, hvorav to tilhørte benediktinerne og et henholdsvis jesuitter og dominikanere. Ennvidere var der atten kvinneklostre. Katolikkene tilhørte de fattigste befolkningslag og underholdt kun med de største ofre og vanskeligheter omkring femti katolske skoler. I år har England og Wales 2 353 189 katolikker og Irland ca. 4 millioner. Tallmessig er den katolske tilvekst ikke særlig stor, men man må erindre at på grunn av sin fattigdom har katolikkene avgitt et hovedkontingent til utvandrerne. Irlands katolikker som i 1845 talte 8 millioner er således redusert med 50 pct. siden da. Nesten alle engelsktalende katolikker, som man treffer rundt om i alle verdensdeler, er etterkommere av engelske og irske utvandrere. I hungersåret 1846—47 kom dog mange irske utvandrere til England og Wales hvor de utfylte de hull i de engelske katolikkers rekke som utvandringen hadde dannet, og siden da har katolisismen i England hatt en sterk irsk akcent.

I hele det britiske imperium finnes der nu 18 578 738 katolikker, og tar man alle engelsktalende katolikker i U. S. A. o. s. v. med, kommer vi opp på et antall av 50 165 906. I Skottland er der 614 205 katolikker.

Meget talende tall viser veksten av pretekall og katolske kirker, skoler og velgjørenhetsinstitusjoner. Etter at likestilling var innrømmet i 1829, måtte den katolske Kirke i England så å si bygges opp på ny, og i 1850 instituerte pave Pius IX atter det katolske hierarki i landet, idet han opprettet erkebispedømmet Westminster og 13 bispedømmer istedetfor de daværende 8 apostoliske vikariater. Idag har England og Wales 18 bispedømmer og Skottland 6. Antallet på kirker og kapeller er steget til 2434 med 3458 verdensprester og 1843 ordensprester, fordelt på 41 kongregasjoner med ca. 70 ordenshus. De fleste ordensprester tilhører benediktinerne, dernest kommer jesuittene. Der fin-

nes 898 nonneklostre tilhørende 170 forskjellige kongregasjoner.

Det katolske skolevesen kan også fremvise gunstige tall: 1424 katolske folkeskoler med 392226 elever og 537 katolske middelskoler med 55 882 elever. 21 hospitaler, 35 gamlehjem, 71 vaisenhus, 38 såkalte «fattigskoler» samt 10 handelsskoler og 12 utdannelsesanstalter for mindre begavede ledes fra katolsk hold. Mens de privatskoler som er opprettet av andre religionssamfund stadig går tilbake i antall og tilgang viser de katolske skoler en stadig stigende vekst. Siden 1870 får de også statstilskudd.

Et særlig avsnitt i «Catholic Directory» bringer under titelen «Dictionary of catholica personalities» navnene på ca. 1000 ledende katolske personligheter innenfor åndslivet og det offentlige liv.

*

Efter dette må man tenke at den katolske Kirke, om hvem den føromtalte prof. dr. Major sier at den er modernismens uforsonligste motstander, i England står ovenfor den oppgave å føre folket tilbake til det kristne credo. Innenfor rammen av denne oppgave faller også problemet om en kirkeunion på hvis løsning før i tiden menn som kardinalene Wisemann og Newman har arbeidet og som nu lord Halifax og lord Ripon bl. m. andre er levende interessert i.

Religion og naturvidenskap.

Jo mer vi mister av den tidligere naive tro på tilforlateligheten av de beretninger om naturundere, som er overlevert oss gjennom den religiøse mytologi, desto viktigere blir spørsmålet om et menneske med naturvidenskapelig utdanning samtidig kan være virkelig religiøs for hver den, hos hvem det ikke mindre gjelder hans sjelefred enn hans videnskapelige erkjennelse — skriver den kjente tyske videnskapsmann dr. Max Planck.

For å få et tilfredsstillende svar på dette spørsmål finnes der ikke noe bedre middel enn å undersøke hvilke fordringer religionen stiller til deres tro, som bekjenner sig til den, og undersøke hvori kjennemerkene på ekte religiøsitet består, og på den annen side å fastslå av hvilken art naturvidenskapens lover er og hvilke sannheter naturvidenskapen anser som uangripelige. En sammenligning vil da vise om og hvorvidt religionens fordringer er forenelige med naturvidenskapens.

Religionen er menneskets forbindelse med Gud. Den beror på ærefrykt overfor en overjordisk makt som vårt liv er underkastet og som har vårt ve og vel under sitt herredømme. Å bringe sig selv i overensstemmelse med denne makt og bevare dens velvilje er det religiøse menneskes streben og høieste mål. Enhver religion har sin bestemte mytologi og sin bestemte ritus, som i de høiest utviklede religio-

ner er utformet i de fineste enkeltheter. Herav fremgår for utøvelsen av den religiøse kultus visse anskuelige symboler, hvis betydning gjennom stadig øvelse, opelskes fra slekt til slekt og vokser under utviklingens gang. Derved overføres i tidens løp den ufattelige Guds hellighet på de fattbare symboler. Men likeså litt som symbolene kan undværes ved religionens utøvelse likeså klart må man ha for øiet, at symbolene uten undtagelse er menneskeverk og at ethvert symbol viser ut over sig selv hen på noe høiere, som ikke er direkte tilgjengelig for de menneskelige sanser, og som styrer verden uavhengig av om der finnes mennesker på jorden eller ikke.

I motsetning til religionens vesen beror all naturvidenskapelig erkjennelse i siste innsats på målinger som foregår i tid og rum. De mest forskjelligartede målinger av naturlige foreteelser har overensstemmende ført til den slutning, at alle fysiske hendelser kan føres tilbake til mekaniske eller elektriske prosesser, som kan fremkalles ved bevegelse av visse elementardeler, som elektroner, protoner, neutroner, hvis ladning og masse fremstilles ved ganske bestemte tall, de såkalte universelle konstanter, og som virker på hinannen etter formulerbare generelle lover. Skjønt disse lover såvel som tallverdiene av de universelle konstanter bare kan finnes gjennom målinger, er de fullstendig uavhengige av alle måleinstrumenter, ja uavhengige av alle målende veseners eksistens. De viser

altså hen på et overjordisk ordningsprinsipp, som hersker overalt i naturen, — og — hvad der er det mest påfallende — de enkleste formuleringer av disse lover er av en slik art at de hos enhver uhildet iakttager fremkaller et inntrykk som om denne verdensmakt innebærer en fornuftig målbevisst vilje. Dog er og blir dens egentlige vesen uerkjennbar for oss, da vi alltid bare opnår kunnskap om den middelbart gjennom våre målinger.

Når vi sammenligner den naturvidenskapelige forsknings resultater med religionens fordringer, så stemmer de for det første overens deri, at der eksisterer en av menneskene uavhengig verdensorden og for det annet deri, at denne verdensordens vesen aldri direkte kan fattes, men bare kan anes. Religionen benytter hertil sine spesielle symboler og den eksakte naturvidenskap benytter sine på sanseiakttagelser hvilende målinger.

Intet hindrer oss altså i — hvilket vår erkjennelsestrang, som streber etter en enhetlig verdensanskuelse også fordrer — å identifisere med hinannen de to overalt virksomme og dog hemmelighetsfulle makter: naturvidenskapens verdensordning og religionens Gud.

Således står religionen og videnskap ikke i strid med hinannen, men de utfyller og betinger hinannen. De arbeider etter forskjellige metoder, videnskapen fortrinnsvis med forstanden, religionen fortrinnsvis med sinnet (Gesinnung), men de streber etter det samme mål i retning mot Gud.

Fra og om det tredje Rike.

Om den kirkestrid som nu pågår i Tyskland vet man ikke stort mer enn noen få særlig fremtredende episoder og for en del kun slike som nazistene anser det klokt å lage bråk om, såsom sedelighetsprosessene.

Men det hender også at nazistene lider nederlag, som i Oldenburg i november ifjor, da myndighetene vilde fjerne krusifiksene fra skolenes klasseværelser. Katolikkenes protest var så voldsom og så resolutt at guvernøren, Roever, trakk den utstedte forordning tilbake.

I Eichstätt i Bayern inntraff det nylig en begivenhet av lignende art, som nazipressen betegnet nok har funnet det best å fortie.

31. januar i år har sognepresten ved katedralen i Eichstätt, pater Krauss, som under krigen var offiser i den tyske hær og blev dekorert med Jernkorset av 2. og 1. klasse, fra prekestolen protestert mot tre ærekrenkende beskyldninger som pressen bragte mot den katolske geistlighet.

1) Det antisemitiske blad «Der Stürmer» offentliggjorde et brev fra en prest ved navn Franz Steigerwald, hvori denne bifalt bladets kampanje

mot jødene, «Satans håndlangere», som han kalte dem. Av en inngående undersøkelse som de kirkelige autoriteter foretok, blev det bragt på det rene at det i hele Tyskland ikke fantes noen prest ved det navn som kunde være ansvarlig for nevnte brev. Et dementi blev sendt til «Der Stürmer», men blev ikke inntatt i bladet.

2) «Eichstätts Dagblad» meddelte 11. januar i år at en teologisk student, Hans Schülle, som var dømt for forgåelser mot sedeligheten efter avsonet straff skulde ha gjenoptatt sine teologiske studier. Imidlertid var Schülle elev på et gymnasium, da han blev dømt og den kirkelige myndighet avbrøt da forbindelsen med ham.

3) «Augsburgs Nasjonaltidende» offentliggjorde 5. des. 1936 en samtale som en av dens redaktører, Sewald, skulde hatt med en fange i koncentrasjonsleiren i Dachau: «Hvorfor er De her?» — «For en sedelighetsaffære». — «Hvad er Deres stilling?» — «Katolsk prest». — «Hvor har De studert?» — «Hos jesuittene i Innsbrück». — «Og hvor har De ellers vært?» «I Rom hvor jeg var bindeledd mellom Moskva og Vatikanet». — Leirens komman-

dant skulde så ha forsikret at fangen talte sant. På forespørsel fra kirkelig hold, måtte kommandanten innrømme at han ikke hadde noen katolsk prest blandt fangene og at vedkommende fange bare hadde vært novise i et ordenssamfund og at han aldri hadde vært i Rom.

Efter på denne måte å ha stillet tingene på plass, fremholdt pater Krauss katolikkenes rett til fritt å forsvare sig og Kirken og til å bli behandlet på like fot med andre. Og han sluttet med å omtale det at man fremholder hvorledes i Spania og Russland kirker er blitt ødelagt og prester drept, mens intet lignende er hendt i Tyskland. «Nei, men kirker i brand og død og landsforvisning er ikke verre enn de overgrep mot vår ære som vi lider under hver dag. På gatene peker barna på oss prester og sier ganske lavt —: «Se, der er enda en!» Og på skolevegger og offentlige bygninger anbringes der tegninger som er i høy grad krenkende for vår ære. Og man hører istemme spottevisen: «La oss henge de sortkledte på murene og sette ild på klostrene».

Noen dager senere blev det utstedt en utvisningsordre mot pater Krauss, men biskopen av Eichstätt, mgr. Rackl tok straks hans forsvar. Han telegraferte til innenriksministeren, kultusministeren og opdagelsespolitiet i München og fordret at det blev reist rettssak mot presten, så denne kunde få adgang til å forsvare sig. Samtidig påla han pater Krauss ikke å forlate sin prestegård og sammenkalte den katolske befolkning i domkirken.

Og den 12. april, mens biskopens residens blev bevoktet av en gendarmeriavdeling for å hindre enhver manifestasjon, besteg biskopen prekestolen og protesterte i nærvær av en stor folkemengde:

«Det er utilstedelig at man nekter en prest som er almindelig aktet og elsket, retten til å bli i sitt fedreland, som han har forsvart med sitt blod som soldat og officer under verdenskrigen. Det er min plikt både som biskop og som borger å beskytte denne prest som har kjempet for Tyskland og som for sin innsats ved fronten har mottatt ærefulle dekorasjoner. Det er ikke nok å ha reist et monument for den ukjente soldat. Vi bør reise alle desoldater vi kjenner minnesmerker av takknemlighet. Det er derfor det berørte oss så smertelig da vi hørte at en vanærende straff, hvormed man ellers straffer ugjerningsmenn, var tildelt en officer uten at det var nedsatt noen æresrett. Enhver anklaget har rett til forsvar. Hele officerskorpset vil anse det som en krenkelse at man har nektet en av dets egne den selvfølgeligelige rett til å bli stedt for en æresrett».

Det er ikke blitt foretatt noe mot biskopen, og utvisningsordren mot pater Krauss er ikke blitt iverksatt. De nasjonal-socialistiske myndigheter har utvilsomt fryktet at affæren kunde utvikle sig til en skandale for dem selv. Således er sognepresten ved domkirken i Eichstätt fremdeles i sin stilling.

I anledning av den katolske Karitasdag, som blir avholdt den annen søndag i juni måned hvert år, har «12-Uhr-Blatt», Berlin, bragt et angrep på katolsk velgjørenhetsarbeid, som det søker å mistenkeliggjøre overfor den nazistiske «Winterhilfe» idet det påstår at den katolske nestekjærlighet kun gjelder trosfeller og «gjør energisk stopp utenfor en protestantisk families dør. Den katolske Kirke spør kun efter bønneboken og står fremmed overfor all samfundsfølelse».

Hertil bemerker «Katholisches Kirchenblatt»: Av den grunn samler vi antagelig inn under mottoet: «Gjør godt mot alle!». Av den grunn har antagelig rikspresident Hindenburg i 1926 bragt paven hele det tyske folks takk for de store gaver i Tysklands tungeste nødttid. Hindenburg tilføiet at det tyske folk aldri vilde glemme Vatikanets hjelp! Når en tysk katolikk nu leser dette må han tro det er en aprilspøk!»

Det katolske arbeiderforbund i Limburg, Nederlandene, har ansøkt regjeringen om tillatelse til å treffe forholdsregler for å forhindre den omsiggrpende oversvømmelse av tyske blader i Holland. Det heter i ansøkningsen: «Innholdet av disse blader er slik at mange katolske borgere i Limburg såres i sine helligste følelser!»

I anledning sedelighetsprosessen i Tyskland skrives i «Arbeiderbladet» for 7. mai bl. a.: «... det kan ikke være godt å være tyske foreldre. Det er ikke første gang de plutselig får fremlagt for sig slike nervepirrende avsløringer om folk som er ungdommens førere og opdragere. For ikke så lenge siden gjaldt det nazistenes egne organisasjoner. Nå rystes den annen pilyr i deres bevissthet: kirken. Noen andre institusjoner som har rett til å ta sig av ungdommens opdragelse og påvirke dem til godt eller ondt, gis det ikke i Tyskland ... I virkeligheten er det to religioner som strides i Tyskland. Nazismen holder på å instituere sig som religion, en slags arisk muhamedanisme med Hitler som Guds stedfortreder på jorden og ellers med alt det utstyr som en religion skal ha av åpenbaringer og mystikk. I sitt «urprogram» krever naziene «frihet for enhver religiøs trosbekjennelse», men det tilføies for sikkerhets skyld «— som ikke truer statsens sikkerhet eller støter an mot den germanske rases moralfølelse». Så lenge nazipartiet kjempet for å få makten fremtrådte det som et dypt kristelig-religiøst parti, og det hentet sig megen kirkelig tilslutning på dette. Nå vil det snart være meget farlig å påstå at kristendommen stemmer med den germanske rases moralfølelse, idet så mange av kristendommens tjenere er blitt avslørt som «menneskehetens avskum, som det er enhver stats selvfølgeligelige plikt å uskadeliggjøre».

Processen mot de tusen prester er en enkelt episode i kampen for å sette kristendommen ut av spillet og bygge op en ny religion i Tyskland. Menneskene vil ha en religion efter sitt hjerte og nazis-

men trenger en ny. «Hvis triangelene kunde tenke, vilde de forestille sig Gud som en trekant», har Spinoza skrevet, og det er stor sannhet i det ....».

*

Fra 4. juni av er de siste 17 bekjennesskoler i Württemberg blitt ophevet og de 737 elever er blitt fordelt i de tyske samfundsskoler. Fra nazistisk side er der angitt forskjellige grunner til dette skritt, bl. a. at bekjennesskolene forhindret et ordnet skolesystem og en fast undervisningsplan, da de ledende «ophisset mot den tyske politikk på samfundsskolenes område».

Spørsmål og svar.

(Under denne rubrikk vil en av våre medarbeidere, sogneprest Kjelstrup i Kristiansand, svare på spørsmål som kan påregne almen interesse).

Utenfor Kirken ingen frelse.

Spørsmål:

En av mine elever spurte mig forleden om den katolske Kirkes stilling idag til den gamle sats: «Extra ecclesiam nulla salus — utenfor Kirken ingen frelse». Han vilde gjerne vite om den katolske Kirke ennu fastholdt denne sats og videre hvordan den oppfattet begrepet «ecclesia» (kirke). Da jeg selv er litt usikker i denne sak, vilde jeg være meget takknemlig for en utredning i Deres blad.

Lektor.

Svar:

Ja, den katolske Kirke fastholder denne sats og vil alltid fastholde den, da den på det nøieste henger sammen med at den betrakter sig som Kristi eneste legitime Kirke, d. e. den levende fortsettelse av Kristi guddommelige sendelse. Med denne bevissthet om enesendelse og eneberettigelse sier den altså med Kristus: «Min lære er ikke min, men hans som har sendt mig» (Joh. 7, 16).

Selvsagt høres det for den utenforstående som savner et nærmere kjennskap til Moderkirkens lære, temmelig hårdt, ja, likefrem intolerant ut når vi katolske kristne fastholder satsen «Extra ecclesiam nulla salus». Men Jesus sier jo også: «Den som ikke tror skal bli fordømt» (Mark. 16, 16). Her må det imidlertid gjøres oppmerksom på — for å bruke en kjent dansk kirkelig forfatters ord — at like så litt som «den ene-saliggjørende Kristus» betyr at alle muhamedanere, jøder og hedninger uten videre er hjemfaldt til forkastelse, like så litt er det en bortforklaring i ordet «enesaliggjørende kirke» når vi katolikker sier at den som uten sin egen skyld står utenfor Kirken, men etter beste evne og vitende gjør Guds vilje, ikke kan gå til grunne. Og når ikke-kristne som frelses, ikke frelses uten Kristus og altså må sies å stå i et visst åndelig samfund med ham, så må noe tilsvarende kunne sies om de frelste ikke-katolikkers forhold til den ene-saliggjørende Kirke. Selv om altså, etter den katolske Kirkes lære, den indre, usynlige og som sådan ubevisste tilknytning til Kristus og hans Kirke kan være tilstrekkelig, blir dog det ytre, synlige samfund med Kristus og Kirken ikke et øieblikk overflødig eller betydningsløst.

Den katolske Kirke betrakter sig altså som den av Kris-

tus for alle tider grunnlagte frelsesinstitusjon som alene gir oss hele den overnaturlige virkelighet han har bragt oss — en sannhetsforkynnelse og en nådemiddelforvaltning som ved den Hellige Ånds stadige bistand (Joh. 14, 26) aldri skal forvanskes. Når den kaller sig «enesaliggjørende», menes altså dermed at den er det eneste kirkesamfund som av Frelseren har fått makt og midler til å føre menneskene til salighet m. a. o. er den eneste ordinære frelsens vei.

Vi kan derfor ikke innrømme berettigelsen til å danne nye kirkesamfund. Ti en hver reformasjon av den kristne religion, efterat denne en gang for alle var grunnlagt av Guds enbårne Sønn, forutsetter med nødvendighet, enten at kristendommen i sig selv ikke var den endelige, fullkomne åpenbaring av den guddommelige sannhet, eller at den var blitt forvansket, fordi han som grunnla den ikke hadde makt til å verne om den. Vi ser altså ikke på våre protestantiske brødre som hedninger, men som medkristne som under reformasjonens storme har mistet mange av de gode Frelseren har bragt oss, dels åpenbarte sannheter, dels helliggjøringsmidler.

Vårt syn på de kristne som tilhører disse nyere, ufullstendige kristendomsformer og det forhold hvori de, i følge katolsk tro, står til Moderkirken, henger også sammen med vårt syn på dåpen. Det er ved dåpen man blir innlemmet i Kristi Kirke. Og dåpen inntar en særstilling blandt sakramentene for så vidt som dens gyldighet ikke er avhengig av hvem det er som forretter dåpshandlingen, bare vedkommende følger Kristi anordning og har til hensikt å døpe. Følgelig er alle døpte kristne i virkeligheten blitt innlemmet i den katolske Kirke, selv om dåpen blev foretatt i et protestantisk samfund. Hvis derfor den døpte ikke har stillet sig i opposisjon til Moderkirken ved en offentlig troshandling — som f. eks. ved den protestantiske konfirmasjon — kan han uten videre få adgang til Kirkens øvrige sakramenter, forutsatt at han har de fornødne kunnskaper og er tilbørlig forberedt. Har han derimot offentlig bekjent en villfarende tro, kan han få sin barnerett i Kristi Kirke tilbake ved en formell optagelse, hvorunder han tilkjennegir både sin tilslutning til hvad Kirken lærer og sin underkastelse under dens hyrde-embede (Joh. 10, 16).

Som frelsesinstitusjon er Kristi Kirke en synlig organisasjon med sitt av Kristus innsatte hyrde- og lære-embede og sin nådemiddelforvaltning. Men den har også sitt usynlige element, så vi kan tale om Kirkens «legeme» og om Kirkens «sjel». En god katolsk kristen tilhører både Kirkens legeme og dens sjel. En protestantisk kristen som uten sin egen skyld står utenfor den katolske Kirkes synlige samfund, opriktig angrer sine synder og søker å vandre i Kristi fotspor, tilhører Kirkens sjel og kan bli salig, skjønt han ikke går den ordinære frelsens vei og må undvære mange av de nådemidler en katolsk kristen har til sin rådighet. Herav vil det også forstås at det hjelper ikke en katolikk at han tilhører Kirkens synlige samfund, hvis han ikke lever efter sin tro. En dårlig katolsk kristen går like så vel fortapt som en dårlig protestantisk kristen. Det gjør også den protestant som ved Guds nåde har erkjent at den katolske Kirke er Kristi eneste fårest, men ikke følger sin overbevisning og lar sig opta i Kirken. Ti for ham gjelder Kristi alvorfulle ord: «Den som ikke er med mig, han er imot mig. Og den som ikke samler med mig, han spreder».

Hermed tror jeg i korthet å ha gjort rede for betydningen av satsen «Extra ecclesiam nulla salus». Ytterligere opplysninger om det katolske kirkebegrep og hvad det innebærer vil man kunne finne i den katolske katekismus som kan bestilles gjennom hvilken som helst bokhandel eller direkte fra St. Olavs Forlag, Akersveien 5, Oslo.

Til slutning bare dette: Vi katolikker hevder at Kristus kun har stiftet én Kirke. Er denne eneste legitime Kirke ikke ene-saliggjørende i den ovenfor forklarte betydning, da gir man menneskeverk samme heder og rett som Guds verk. Om der optrer aldri så mange «kirkeforbedrere» kan Kirken derfor ingenlunde gi avkall på sin misjon eller sine prerogativer som dens stifter høitidelig har overdratt den for alle tider (Matt. 18, 17. Mark. 16, 16 o. a.). K. K.

Marie Nilsen, Hammerfest.

St. Michaels menighet i Hammerfest har atter mistet et av sine menighetsmedlemmer, idet Marie Nilsen døde natt til Jesu-Hjerte-søndag etter et langt, smertefullt sykeleie, styrket ved Herrens nådemidler. Marie Nilsen blev nesten 44 år. Hun var født av katolske foreldre, og hadde således den store lykke helt fra barndommen å tilhøre moderkirken, en lykke som hun helt ut forstod å verdsette. De siste 10 år arbeidet hun ved St. Vincens hospital, og hun gledet sig med søstrene over å skulde få flytte inn i det nye hus. Hun fikk også flytte inn, men det blev dessverre som patient. Hun blev sengeliggende like før flytningen og stod ikke op mere. Hun led meget, men bar sine lidelser med stor tålmodighet. Så ofte hendes sykdom tillot det fikk hun motta sin Frelser i den hellige Kommunion. Hun fikk aldri komme i det nye kapell, men da hennes værelse lå i nærheten av kapellet, deltok hun i alle andakter ved å ha sin dør litt åpen. Det gledet henne meget og var henne til stor trøst og oppmuntring. — Hun blev begravet torsdag 10. juni. Foruten hele menigheten var også en hel del andre av hennes venner og bekjente møtt frem for å si henne det siste farvel, så kirken var fylt til siste plass. Kirken var meget vakkert pyntet med sørgeflor og grønne planter og koret sang vakkert og stemningsfullt de norske salmer til en sjelemesse. Sognepresten, pater Büchelmeier, holdt en gripende og tankevekkende preken, hvori han særlig fremhevet at avdøde tiltross for sin svake helse, hele sitt liv hadde tjent andre. Han fremhevet også hennes store ærefrykt og andakt for Jesu Hjerte fredagene. Hvis det var mulig for henne, undlot hun aldri den dag å komme til Herrens bord. Etter velsignelsen blev hun båret til sitt siste hvilested av sine tre brødre og noen av deres venner.

Hun anbefales i de troendes forbønner. R. I. P.

Hollandske katolikker på Norgesbesøk.

Fredag 25. juni ankommer et stort hollandsk turistiskib til Oslo ca. kl. 12. Passagerene som alle er katolikker fra Nederlandene, vil ved 1-tiden samles i St. Olavs kirke, hvor der blir holdt Pontifikaldakt av hs. høiærverdighet biskop Mangers som også vil holde en kort tale på hollandsk. Der medfølger en rekke geistlige, hvoriblandt den kjente predikant pater Borromeus og den trofaste Norgesvenn, sogneprest Gerhard de Geus, som sikkert mange vil benytte leiligheten til å hilse på.

Eftermiddagen vil anvendes til å bese Oslo og avsluttes med besøk på Frognerseteren. Dagen etter går turen først til Vikingskibene og Folkemuseet på Bygdøy og derefter pr. bil over Asker til Sylling og Sundvollen, hvorfra der returneres til Oslo. Avreisen finner sted lørdag aften.

St. Vincensforeningens feriekoloni.

E. D. K.	kr. 20.—
Svaleredet	» 7.—
Mme. de la Chaise	» 30.—
Fru C. U.	» 10.—
Mariabarn nr. 2	» 15.—
A. M.	» 10.—
R. F.	» 10.—
Tidligere innkommet	» 617.—

kr. 719.—

Feriekolonien ser ut til å bli ettertraktet som all dri før. I år blir det 26 barn igjen som vi hadde tenkt å ha ute i 5 uker — men foreløbig er det bare kommet inn penger for et opphold på 14 dager — og det er vel forlite. Men når de nu reiser ut til fredag, så håper vi, at det i år, som før; kommer riktig mange av forsynets hjelpere til og husker på feriekolonien før de reiser på ferie på land eller sjø.

Mai og juni har jo vært en rent uhyggelig regntid. Det har stått vanddammer og søle i alle de stygge port- og gårdsrummene i Oslo. Nu trenger vår katolske fremtid barna — fra østkanten å komme ut i 5 uker.

Ivar Ruyter.

Herhjemme.

Hammerfest. Søndag 6. juni var der sammenkaldt til møte i St. Olavsforeningen, det første møte på 10 år. Sognepresten pater Büchelmeier ønsket de fremmøtte velkommen og holdt et litet foredrag om St. Olavs liv og virke samt St. Olavsforbundets mission. Efter at en sang var sunget gikk man over til valg. Til formann blev valgt herr Fredrik Trondsen, næstformann herr Jens Nilsen, kasserer fru Aagot Hansen, sekretær fru Signe Nuth. Der

var 19 medlemmer tilstede, hvorav 16 stemmeberettigede. Så blev kaffen servert og ved kaffebordet drøftet man forskjellige indre anliggender. Den nyvalgte formann uttalte ønsket og håpet om at hele menigheten vilde være med og arbeide for foreningeh. Etter kaffen viste sognepresten en serie meget vakre lysbilleder, som hadde som hovedinnhold den første hellige Kommunion og derfor som tittel «Livets skjønneste dag». Etterpå var der selskabelig samvær til kl. 12, så møtet sluttet med at aftensalmen blev sunget.

S. N.

...Oslo. Tirsdag 22. juni avholdt St. Olavs gutteskole og St. Sunnivaskolen eksamensfest i St. Josephs Instituttets store vakre gymnastikklokale. Festen blev innledet med messe i St. Olavskirken.

Som sedvanlig hadde eksamensfesten samlet en interessert tilhørerskare av foreldre, og venner likesom den herverende geistlighet var fyldig representert. Etter at hans høiærværdighet biskopen hadde innfunnet sig innledes festen med sang hvorefter en gutt fra St. Olavsskolen velgjørende naturlig og med helt korrekt diksjon fremsa et dikt. Etter utmerket korsang under ledelse av skolens hovedlærer stud. real Øivinn Olafsen blev karakterene oplet av sogneprest mgr. Irgens, som i sin beretning om skoleåret 1936—37 meddelte at skolen hadde hatt 22 elever fordelt på 4 klasser. Samtlige elever i 7. klasse forlater nu skolen og fikk tildelt avgangsviðnesbyrd. Av disse har 6 bestått optagelsesprøven til middelskolen med tildels utmerket resultat. Etter at skolens hovedlærer Bjørn Bockmann etter 7 års vinke ved skolen forlot den ifjor for å oprette egen pensjonatsskole på Hedemarken — og sognepresten benyttet anledningen til å bringe ham offentlig en takk for hans dyktige og interesserte arbeid — blev stud. real. Øivinn Olafsen ansatt som lærer fra skoleårets begynnelse. Ved imøtekomsten fra St. Josephsstretnes side fikk skolen øket sitt lærerpersonale idet frk.

stud. filol. Anna Messel overtok norskundervisningen i 4. og 5. klasse. Skolens lokaler har også fått en effektiv utvidelse. Sognepresten sluttet med å takke lærerpersonalet for dets arbeid i det forløpne år.

Dernæst ayta St. Sunniviskolens elever prøver på sin ferdighet som særlig ga et utmerket inntrykk av sprogundervisningens gode resultater. I den forløpne uke har der forøvrig vært en vakker og rikholdig utstilling av håndarbeider av forskjellig art som viser som vanlig hvor høit de kvinnelige sysler settes og hvilken vekt der legges på nøiaktighet og smakssansens utvikling. Skolen har i det forløpne år hatt 138 elever — 11 elever har ikke forsømt en eneste dag. Av beretningen som sognepresten opleste fremgikk envidere at 7 elever i 8. klasse har bestått prøven i ferdighetsfag og 3 i 9. klasse den skriftlige prøve til middelskolen men har ennå ikke avsluttet den muntlige del. Der vil til neste år ikke bli noen 9. klasse, da det er vanskelig med de få elever å holde det lærerpersonale som kræves, men der arbeides nu på å skaffe skolen eksamensrett og man håper at denne skal være i orden til 1938.

I sin avsluttende tale pointerte sognepresten sterkt de gode sider ved å sette sine barn i en katolsk skole — ikke minst fordi man da var sikker på den ånd de blev opdradd i og at de ved siden av den rene kunnskapsmeddelelse fikk en virkelig kristen livsanskuelse. Uten karakteren og viljen blev utdannet strakte selv de beste evner ikke til og han anbefalte som motto: «man kan hvad man vil når man vil hvad man kan».

Til tonene av fedrelandssangen marsjerte barna ut efter at hs. høiærværdighet biskopen hadde meddelt sin velsigelse.

Redaktør: Mgr. Irgens.

K. Grønli Bok- & Akcidenstrykkeri — Oslo.

St. Olavs Forbund.

Oversikt over de fra lokalforeningene innkomne beretninger ang. disse foreningers virksomhet i kalenderåret 1936.

	Medl. antall ved årets utgang.	Medl. ant.s økn. eller tilb. gang	Inntekt	Utgift			Avh. styremøte	Arr. foredrag	Tilstelninger
				I alt	Derav inns. Central styret.	Anv. til formål innen menigh.			
Arendal	14	+ 3	325.61	201.00	56.00	145.00	0	3	
Bergen	45	+ 1	246.05	210.36	128.00	75.00	2	1	
Fredrikstad	18	÷ 2	264.27	178.98	53.00	112.15	3	3	Juletreff.
Hamar	28		188.29	157.16	100.00	57.18	9	9	
Hammerfest	21	+ 1	5.00		10.00		4	4	
Haugesund	16		143.44	88.68	40.00	14.76	1	4	
OSLO:									
St. Olav	137	+ 3	769.70	789.13	471.00		8	2	2 fam.aft. 2 juletreff.
St. Halvard	35	÷ 10	198.70	197.87	101.07	80.00	5	4	17. maifest.
Porsgrunn	14	÷ 4	101.20	60.77	40.00	20.77	2	1	sam. m. St. O.
Stabekk	19	+ 1	196.73	185.99	95.00	9.25	6	8	
Stavanger	14	÷ 1	127.00	127.00	87.00	40.00	1		1 tilsteln.
Tromsø	30		206.11	179.20	74.00	105.20	2	3	m. lysbill.
Trondheim	45	÷ 7	390.91	326.88	100.00	140.00	4	9	
	436	+ 9	3 163.01	2 203.04	1 355.07	799.31			
		÷ 24							

Utskilt fra Tromsø

i 1936: Harstad ... 5

441

23.00

1 378.07